

Yetmiş yıldır yuvarlanan taş ve zaman...

Risâle-i Nur'un hocası, Risâle-i Nur'dur."(1)

Risâle-i Nur kendi kendini şerh ve îzâh eden nadide bir eserdir. Bir mevzûun îzâhı ve tekmili başka Risâlede muhakkak verilmiştir. Onun için Risâle-i Nur okumalarımızda bu usûle uygun okumalar yapabilirsek birçok meselenin şerh ve îzâhına ulaşmış olabiliriz. Risâle-i Nur ekseriyet i'tibârıyla kendi kendine ders verip muallimlere ihtiyaç bırakmadığından², müteferrik meselelerin tekmilini ve îzâhını yine Risâle-i Nur Külliyyatı'nın başka bir eserinden bulabiliyoruz. Bu cihetle yaşadığım bir hâdiseyi paylaşmak istiyorum.

Risâle-i Nur okumalarımda tevafuk ettiğim bir nokta şahsen beni epey heyecanlandırmış ve araştırmaya sevk etmişti. Bu mesele bilinen bir konu olan meşhur "Yetmiş yıldır yuvarlanan taş..." meselesinde geçen zaman farklarıydı. Risâle-i Nur Külliyyatı'nda bu bahis dört kitapta geçmektedir. Bu eserler Lem'alar, Şuâlar, Sözlere ve Mektubat'tır. Bu eserlerde geçen "Yetmiş yıldır yuvarlanan taş..." meselesinde asıl hâdisenin vukûunda bir ihtilâf yoktur. Hadise huzûr-u Nebevîde cereyan etmiştir. Ancak nakledilen hâdisenin zamanı konusunda ihtilâf söz konusudur. Bu kısımları okuduğumda hayret etmiş, ancak şüpheye de düşmemiştim. Çünkü muhakkak bu müşkülün bir îzâhının Risâle-i Nur'da olduğu kanâatim kesindi. Öncelikle dört eserde geçen yerleri buraya derc edelim, sonra zaman konusunda Risâle-i Nur'da îzâh edilen noktaları nazarlara sunalım inşaallah.

İlgili kitaplarda geçen yerler şöyledir:

1. Meselâ, bir iki Risâlede beyan ettiğimiz gibi, bir vakit huzur-u Nebevîde gayet derin bir gürültü işitildi.

Ferman etti ki: "Yetmiş senedir yuvarlanıp bu dakikada Cehennemin dibine düşen bir taşın gürültüsüdür."3 Birkaç dakika sonra birisi geldi, dedi: "Yetmiş yaşındaki meşhur münâfık öldü." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın gayet belîğ temsilinin hakikatini ilân etti.4

2. Meselâ, bir sohbetinde derin bir gürültü işitildi.

Ferman etti ki: "Bu gürültü, yetmiş seneden beri Cehennem tarafına yuvarlanan bir taşın bu dakikada Cehennemin dibine yetişip düşmesinin gürültüsüdür."5

Bu garip haberden beş altı dakika sonra birisi geldi, dedi: "Ya Resulallah, yetmiş yaşında bulunan filân münâfık vefât etti, Cehenneme gitti."6

3. Hem meselâ, bir vakit huzur-u Nebevîde derin bir ses işitildi.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti ki: "Bu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp, tâ ancak bu dakika Cehennemin dibine düşen bir taşın gürültüsüdür." İşte bu hadîsi işiten, hakîkate vasil olmayan, inkâra sapar. Halbuki, yirmi dakika o hadîsten sonra kat'iyen sabittir ki, biri geldi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma dedi ki: "Meşhur münâfık yirmi dakika evvel öldü." Yetmiş yaşına giren o münâfık, Cehennemin bir taşı olarak, bütün müddet-i ömrü tedennîde, esfel-i sâfilîne, küfre sukûtta ibâret olduğunu, gayet belîğane bir surette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm beyan etmiştir. Cenâb-ı Hak, o vefat dakikasında o sesi işittirip ona alâmet etmiştir.7

4. Nasıl ki, bir vakit huzur-u Nebevîde derince bir gürültü işitildi.

Ferman etti ki: "Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp şimdi Cehennemin dibine düşmüş bir taşın gürültüsüdür." Bir saat sonra cevap geldi ki, "Yetmiş yaşına giren meşhur bir münâfık ölüp, cehenneme gitti."8

Görüldüğü üzere dört kitaptan alınan alıntılarda anlatılan ve yaşanan hadise mânâ olarak aynı olduğu halde, nakledilen zaman arasında farklar vardır.

Bunlar: "1. Birkaç dakika sonra birisi geldi, 2. Beş altı dakika sonra birisi geldi, 3. Yirmi dakika o hadîsten sonra kat'iyen sabittir ki, biri geldi, 4. Bir saat sonra cevap geldi ki..." Dört farklı yerde, dört farklı dakika ve zaman haberi var. Sırayla "birkaç dakika, beş altı dakika, yirmi dakika, bir saat" şeklinde sıralanabilir. Böylece bu alıntılarda zaman konusunda bir tenakuz olduğu görülüyor.

Şimdi hakikat-i hâl bu minval üzereyken bizler de Risâle-i Nur okumalarımıza yoğunlaşmaya başladık. Muhakkak bu müşkülün Külliyyat'ta olacağı ümidimizi koruyorduk. Öncelikle nakledilen hadîsin mânâ cihetinde aynı mesele nakledilirken, hadîsin her kitapta farklı îzâh noktaları da dikkatimizi çekmişti. Böylece On Dokuzuncu Mektub'daki nakledilen hadîslerde "hadîs-i bilmanâ"nın hak olduğu îzâhı bu müşkülümüzü halletmiş oldu. "Çünkü, kavli-râcih odur ki, 'nakl-i hadîs-i bilmanâ caizdir.' Yani, hadîsin yalnız manâsını alıp, lâfzını kendi zikreder."9 Öyleyse "Yetmiş yıldır yuvarlanan taş..." hadîsinin manâsı alınıp, lâfzı dört değişik şekilde Üstâd tarafından nakledilmiş olmalıdır. Ayrıca yine On Dokuzuncu Mektub'da gelen îzâhlar da bu meselenin vuzûha kavuşmasında önemli mihenk konumundadır.

Şöyleki: "Bir hâdisenin vukûuna, meselâ 'Bir kıyye taâm, iki yüz adamı tok etmiş' denilse, fakat onu haber verenler ayrı ayrı surette haber veriyor. Biri bir çeşit, biri başka bir surette, diğeri başka bir şekilde beyan eder; fakat umûmen aynı hâdisenin vukûuna mütefiktirler. İşte, mutlak hâdisenin vukûu, mütevâtir-i bilmanâdır, kat'îdir. İhtilâf-ı suret ise zarar vermez."10 Öyleyse Risâle-i Nur'un dört kitabında yer alan ve "hadîsin yalnız manâsını alıp, lâfzını kendi zikreder" sırrıyla beraber meselenin zaman konusundaki ihtilâf-ı suretteki yapılan nakillere zarar vermez. Çünkü hâdisenin vukûu, mütevâtir-i bilmanâdır, kat'îdir.

Çünkü bir hâdiseye ayrı ayrı ve çok suretlerle nakledilse, asıl hâdisenin vukûu kat'î olur. Suretlerin her biri zayıf dahi olsa,

yine asıl hâdiseyi ispat ediyor. Meselâ, bir gürültü işitildi. Bazılar dediler ki, “Filân ev harap oldu.” diğeri, “Başka ev harap oldu” dedi. Daha başkası, başka bir evi söyledi, ve hakeza... Her bir rivayet, haber-i vahid de, zayıf da, hilâf-ı vaki de olabilir. Fakat asıl vakıa ki, bir ev harap olmuş; o kat’îdir, onda bütün müttefiktirler.¹¹ Bu sırra göre de “Yetmiş yıldır yuvarlanan taş...” meselesi asıl vakiadır ve kat’îdir. Zaman konusunda ‘bir rivayet, haber-i vahid de, zayıf da, hilâf-ı vaki de olabilir’ ve “birkaç dakika, beş altı dakika, yirmi dakika, bir saat” gibi verilen farklı zaman nakilleri hâdisenin sıhhatine ve kat’îyetine zarar vermez. Çünkü “Yetmiş yıldır yuvarlanan taş...” hâdisesi ayrı ayrı ve çok suretlerle nakledilmiştir. Asıl hâdisenin vukûu kat’îdir ki Bediüzzaman Hazretleri de bu nakillerin dört tanesini dört ayrı eserine almıştır. Bizler de Risâle-i Nur eserlerinin her müşkülümüze cevap verdiğini bu yaşadığımız hâtıra ile de yaşamış olduk.

Hâzâ min fazlı Rabbî...

Dipnotlar:

- 1- Sözler (Konferans) 2013, s. 1253.
- 2- Emirdağ Lâhikası-II, 2013, s. 847.
- 3- Müslim, Cennet, 31; Müsned, 3:341, 346.
- 4- Lem’alar, 2013, s. 247.
- 5- Müslim: Cennet, 31, Hadis No: 2844; Müsned, 3:341, 346.
- 6- Şuâlar, 2013, s. 914.
- 7- Sözler, 2013, s..548.
- 8- Mektubat, 2013, s..161.
- 9- Mektubat, 2013, s..152
- 10- Mektubat, 2013, s.162
- 11- Mektubat, 2013, s. 259.